

**Informacja nt. wykorzystania środków
pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych
za 2014 r.**

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa 2015

**DEPARTAMENT POŻYTKU PUBLICZNEGO
MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

**Copyright by Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5, Warszawa 00-513**

ISBN XXXXXX

Lamanie i druk:
Zakład Wydawniczo-Poligraficzny
Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
ul. Usypiskowa 2
02-386 Warszawa

Spis treści

Zawartość

1. Charakterystyka III sektora w Polsce	4
1.1 Liczba oraz zróżnicowanie regionalne zarejestrowanych organizacji pozarządowych ..	4
1.2 Dziedziny działalności organizacji pozarządowych.....	11
2. Organizacja pożytku publicznego jako kwalifikowana kategoria organizacji pozarządowej	12
2.1 Podstawowe pojęcia	12
2.2 Prawa i obowiązki organizacji pożytku publicznego.	13
3. Charakterystyka organizacji pożytku publicznego (OPP).....	20
3.1 Liczba oraz zróżnicowanie regionalne organizacji pożytku publicznego.	20
3.2 Sfery działalności organizacji pożytku publicznego.	23
3.3 Zestawienia i analizy wybranych danych dotyczących organizacji pożytku publicznego.	26
4. Mechanizm 1% podatku dochodowego od osób fizycznych	32
4.1 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego	32
4.2 Kwoty przekazanego 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na przestrzeni lat	33
4.3 Zestawienie organizacji pożytku publicznego, które w 2014 r. otrzymały 1% podatku dochodowego od osób fizycznych	35

1. Charakterystyka III sektora w Polsce

1.1 Liczba oraz zróżnicowanie regionalne zarejestrowanych organizacji pozarządowych¹

Podstawą do określenia liczby organizacji pozarządowych w Polsce są zasoby *Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON*, Głównego Urzędu Statystycznego oraz *Rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji oraz Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej* Krajowego Rejestru Sądowego KRS Ministerstwa Sprawiedliwości.

Zestawienia REGON i KRS są autonomicznymi rejestrami, które charakteryzują się brakiem spójności oraz brakiem możliwości komparatywnego zestawienia danych dotyczących zarejestrowanych podmiotów. Taki stan rzeczy spowodowany jest odmienną

¹ Formy prawno-organizacyjne podmiotów trzeciego sektora, wymieniane w rejestrze REGON zostały zdefiniowane w „Systematyce form prawno-organizacyjnych SFPO” (Część Druga Szczególne formy prawne), stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr 37 Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 5 grudnia 1994 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie wprowadzenia zasad klasyfikowania i kodowania podmiotów według form prawno-organizacyjnych. Treść Zarządzenia została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Głównego Urzędu Statystycznego, Nr 22 (287), Warszawa, 12 grudnia 1994 r. Objasnienia do szczególnych form prawnych, w których działają podmioty trzeciego sektora:

Fundacje – podstawa prawna: ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203, z późn. zm).

Kościół Katolicki – w skład struktury organizacyjnej Kościoła Katolickiego wchodzi: Konferencja Episkopatu Polski; terytorialne jednostki organizacyjne Kościoła, tj. metropolie, archidiecezje, diecezje, administratury apostolskie i parafie; personalne jednostki organizacyjne Kościoła, tj. Ordynariat Polowy, kapituły, parafie personalne, konferencje wyższych przełożonych zakonnych, instytucje życia konsekrowanego (zakony), prowincje zakonów, opactwa, klasztory niezależne, domy zakonne, seminaria duchowne; uczelnie i instytuty naukowe oraz dydaktyczno-naukowe kanonicznie erygowane; inne jednostki organizacyjne Kościoła; organizacje kościelne, tj. organizacje zrzeszające osoby należące do Kościoła w celu realizacji zadań wynikających z misji Kościoła. Podstawa prawna: ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.).

Inne Kościoły i związki wyznaniowe – w grupie tej ujmują się kościoły i związki wyznaniowe, które zostały wpisane do rejestru prowadzonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (poprzednio Ministra – Szefa Urzędu Rady Ministrów) i uzyskały osobowość prawną. Podstawa prawna: ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965, z późn. zm.).

Stowarzyszenia – w grupie tej ujmują się: stowarzyszenia podlegające rejestracji i ich związki, stowarzyszenia zwykłe. Podstawa prawna: ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 poz. 1393 tj.).

Organizacje społeczne oddzielnie nie wymienione – w grupie tej ujmują się organizacje społeczne działające w oparciu o ustawy lub umowy międzynarodowe, z mocy których powstały, nie ujęte w grupach: „Stowarzyszenia” i „Partie polityczne”. Organizacjami społecznymi ujmowanymi w tej grupie są np. Polski Czerwony Krzyż, Polski Związek Łowiecki.

Partie polityczne – partia polityczna jest organizacją społeczną stawiającą sobie za cel udział w życiu publicznym, w szczególności przez wywieranie wpływu na kształtowanie polityki państwa i sprawowanie władzy. Uzyskuje osobowość prawną z chwilą zgłoszenia do ewidencji partii politycznych prowadzonej przez Sąd Wojewódzki w Warszawie. Podstawa prawna: ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o partiach politycznych (Dz.U. Nr 54, poz. 312 ust 1997 r o partiach politycznych dz. Z 2011 r. 155 poz 924).

Związki zawodowe – w grupie tej ujmują się: związki zawodowe działające z mocy ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (tekst jednolity 2001r nr 79 poz 854, z późn. zm, tirety usunąć) Dz.U. Nr 55, poz. 234 z późn. zm). Są nimi: zakładowe i międzyzakładowe związki zawodowe, ogólnokrajowe zrzeszenia związków zawodowych (federacje) – tworzone przez związki zawodowe, ogólnokrajowe związki zawodowe, ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe (konfederacje) – tworzone przez ogólnokrajowe związki zawodowe i zrzeszenia związków zawodowych, związki zawodowe rolników indywidualnych działające z mocy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. o związkach zawodowych rolników indywidualnych (Dz.U. Nr 20, poz. 106 z późn. zm.).

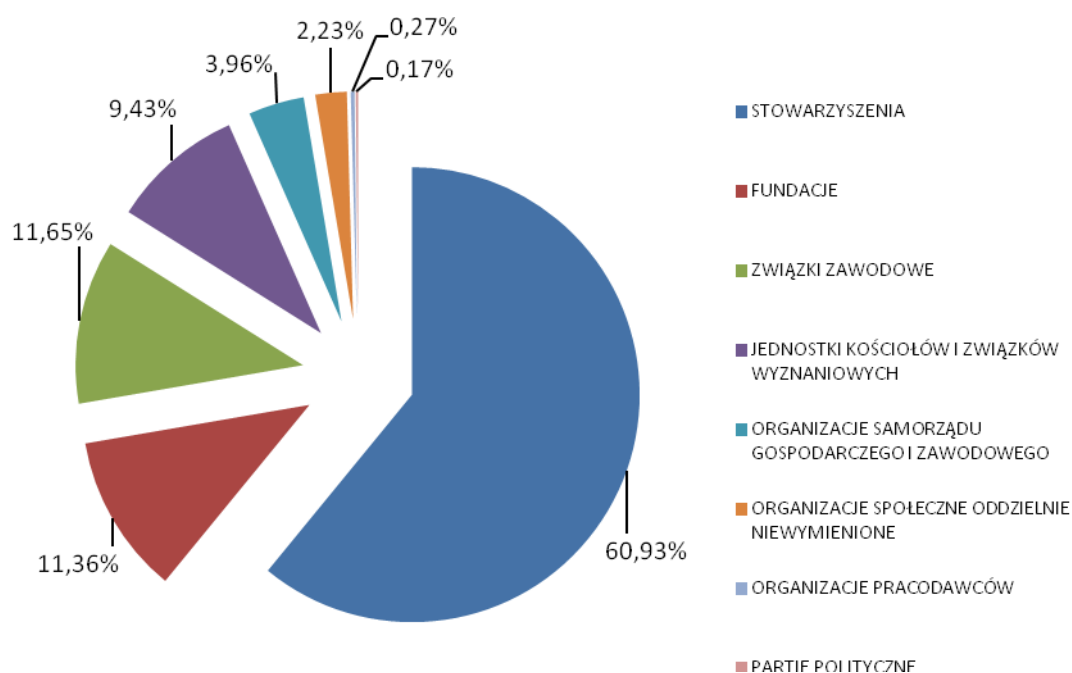
Organizacje pracodawców – w grupie tej ujmują się: związki pracodawców oraz federacje i konfederacje związków pracodawców. Podstawa prawna: ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 235 z późn. zm.).

Samorząd gospodarczy i zawodowy – w grupie tej ujmują się: izby gospodarcze, Izbę Ubezpieczeń, samorząd rzemiosła, samorząd zawodowy, Krajową Radę Spółdzielczą, związki rewizyjne spółdzielni, związki gospodarcze spółdzielni, samorząd lekarzy, samorząd pielęgniarów i położnych, samorząd aptekarski, samorząd lekarzy weterynarii, samorząd biegłych rewidentów, samorząd rzeczników patentowych, samorząd notariuszy, samorząd maklerów i doradców, adwokaturę, samorząd radców prawnych, społeczno-zawodowe organizacje rolników.

nomenklaturą form prawnych podlegających wpisowi do każdego z rejestrów, wynikającą z tego klasyfikacją podmiotów sektora pozarządowego, jak również różnicą w zastosowaniu systemów informatycznych rejestrujących informacje. Ponadto w REGON wpisane są organizacje, które nie prowadzą już żadnej działalności.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było **103 490 stowarzyszeń i 19 304 fundacji**, 19 786 związków zawodowych, 16 019 jednostek innych kościołów i związków wyznaniowych, 6 722 organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, 3 792 organizacje społecznych oddzielnie niewymienionych, oraz 456 organizacje pracodawców, 294 partii politycznych. Tak zdefiniowany trzeci sektor liczy **169 863** zarejestrowane podmioty².

Wykres 1. Liczba podmiotów sektora pozarządowego w podziale na szczególne formy prawne, REGON, 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych DPP w MRPiPS Społecznej przez Departament Informacji Głównego Urzędu Statystycznego.

² Dane z rejestru REGON według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. zostały udostępnione DPP w MRPiPS przez Departament Informacji Głównego Urzędu Statystycznego.

Dane zgromadzone w systemie REGON wskazują, że organizacje pozarządowe najczęściej działały w formie stowarzyszeń, fundacji, jednostek kościołów i związków wyznaniowych oraz związków zawodowych, natomiast najmniej liczną grupę zarejestrowanych podmiotów stanowiły partie polityczne oraz organizacje pracodawców.

Dla porównania, wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r., w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej w ramach KRS³ wpisane było **67 712 stowarzyszeń, 17 333 fundacji**, 6 547 związków zawodowych, 6 238 stowarzyszeń kultury fizycznej, 4 337 społeczno-zawodowych organizacji rolników, 525 organizacji rzemieślniczych, 481 osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych będących organizacjami pożytku publicznego, 407 organizacji pracodawców, 385 izb gospodarczych, 114 samorządów zawodowych innych przedsiębiorców, 91 innych organizacji społeczno-zawodowych, 34 innych organizacji przedsiębiorców oraz 12 związków zawodowych rolników indywidualnych⁴.

³ Formy prawne organizacji pozarządowych, podlegające wpisowi do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego oraz podmioty zaliczane do poszczególnych form prawnych, na podstawie danych otrzymanych z Departamentu Centrum Ogólnopolskich Rejestrów Sądowych i Informatyzacji Resortu w Ministerstwie Sprawiedliwości:

Stowarzyszenie – w grupie tej ujmuje się: stowarzyszenia i terenowe jednostki organizacyjne stowarzyszeń posiadające osobowość prawną; związki stowarzyszeń.

Fundacje.

Organizacje rzemieślnicze – w grupie tej ujmuje się: cechy rzemieślnicze; izby rzemieślnicze; Związek Rzemiosła Polskiego.

Spoleczno-zawodowe organizacje rolników – w grupie tej ujmuje się: kółka rolnicze; rolnicze zrzeszenia branżowe; związki rolników, kółek i organizacji rolniczych; związki rolniczych zrzeszeń branżowych.

Związek zawodowy rolników indywidualnych.

Samorząd zawodowy innych przedsiębiorców – w grupie tej ujmuje się: Zrzeszenie Handlu i Usług; Zrzeszenie Transportu; Ogólnokrajową Reprezentację Zrzeszeń Handlu i Usług; Ogólnokrajową Reprezentację Zrzeszeń Transportu.

Inne organizacje przedsiębiorców.

Izby gospodarcze.

Związki zawodowe – w grupie tej ujmuje się: związki zawodowe lub jednostki organizacyjne, związki zawodowe posiadające osobowość prawną; ogólnokrajowe związki międzybranżowe; ogólnokrajowe zrzeszenia międzybranżowe.

Organizacje pracodawców – w grupie tej ujmuje się: związki pracodawców, federacje i konfederacje związków pracodawców.

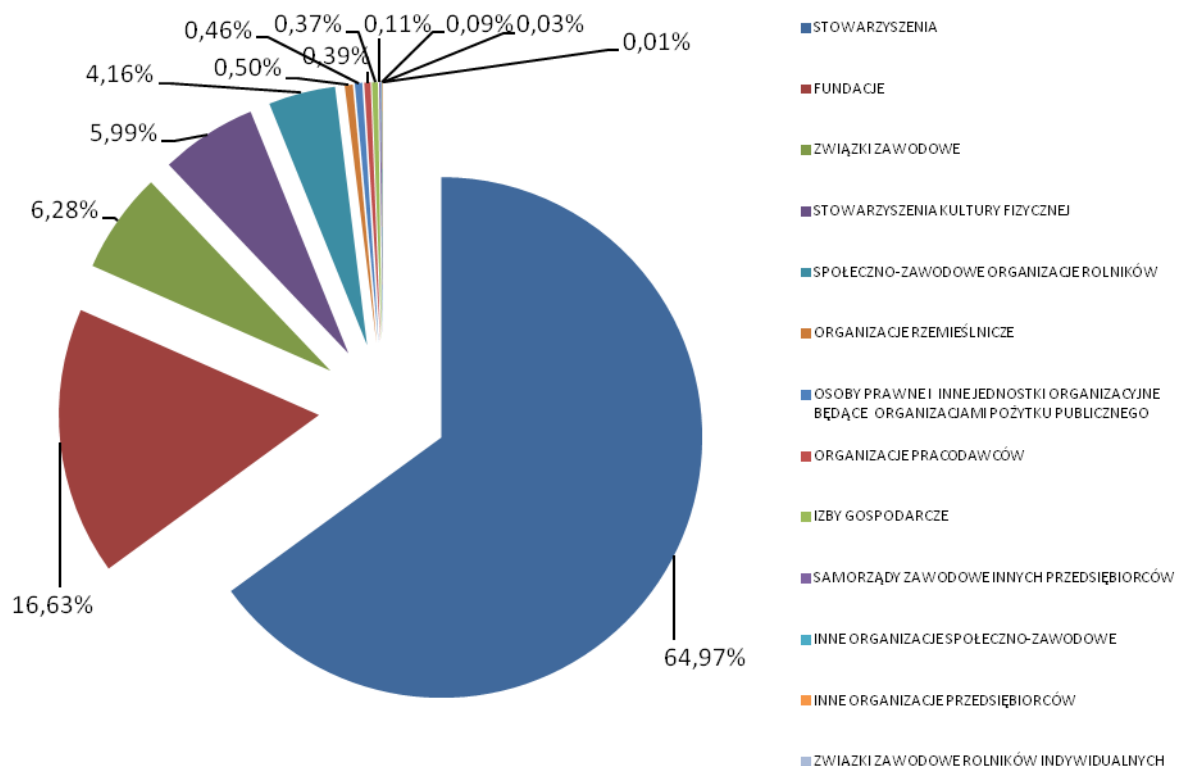
Stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe – w grupie tej ujmuje się: stowarzyszenia kultury fizycznej, związki sportowe, polskie związki sportowe, stowarzyszenia kultury fizycznej o zasięgu ogólnokrajowym.

Inne organizacje społeczne lub zawodowe.

Osoby prawne i inne jednostki organizacyjne będące organizacjami pożytku publicznego – w grupie tej ujmuje się: nieposiadające osobowości prawnej organizacje pożytku publicznego; inne osoby prawne będące organizacjami pożytku publicznego, Kościelna osoba prawna będąca organizacją pożytku publicznego; nieposiadająca osobowości prawnej instytucja kościelna będąca organizacją pożytku publicznego.

⁴ Na podstawie informacji udostępnionych DPP w MRPiPS przez Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Resortu Ministerstwa Sprawiedliwości.

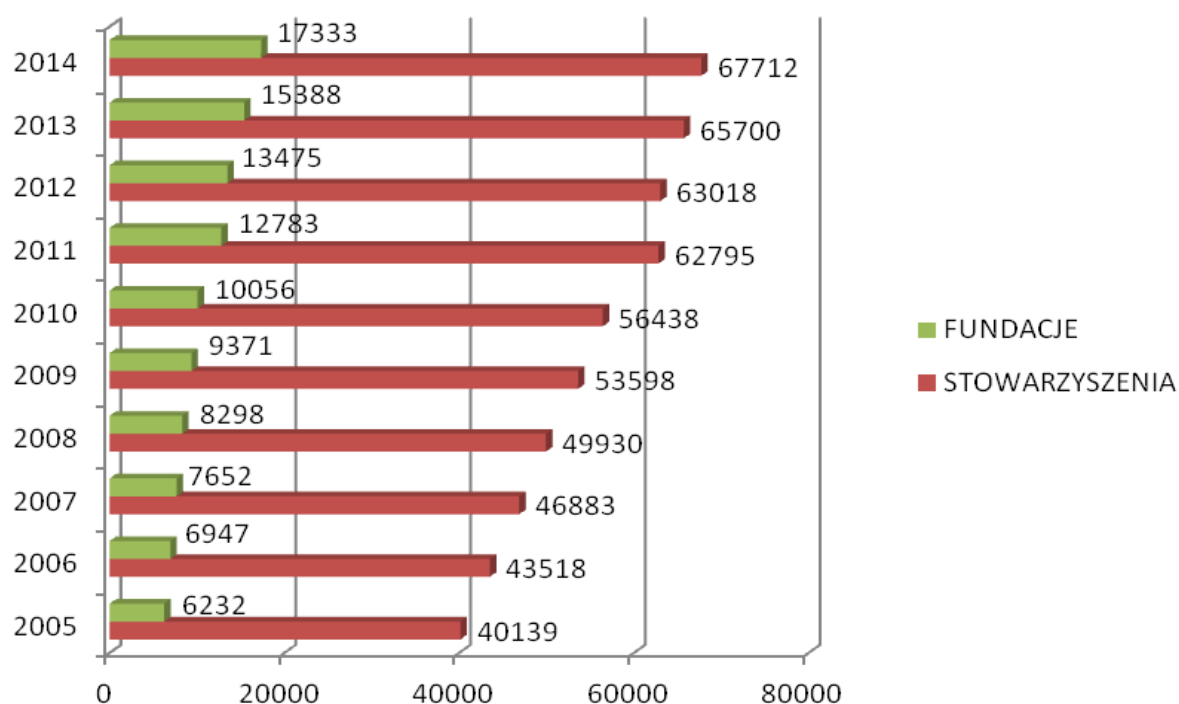
Wykres 2. Liczba podmiotów sektora pozarządowego w podziale na formy prawne, KRS, 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zaktualizowanych informacji udostępnionych DPP w MRPiPS przez Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Resortu Ministerstwa Sprawiedliwości.

Ogółem na koniec 2014 r. w KRS zarejestrowane było 104 216 podmiotów zaliczanych do sektora pozarządowego. Wśród nich dominowały podmioty posiadające formę prawną stowarzyszeń, fundacji, związków zawodowych oraz stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

Wykres 3. Liczba stowarzyszeń i fundacji zarejestrowanych w rejestrze KRS w latach 2005 – 2014

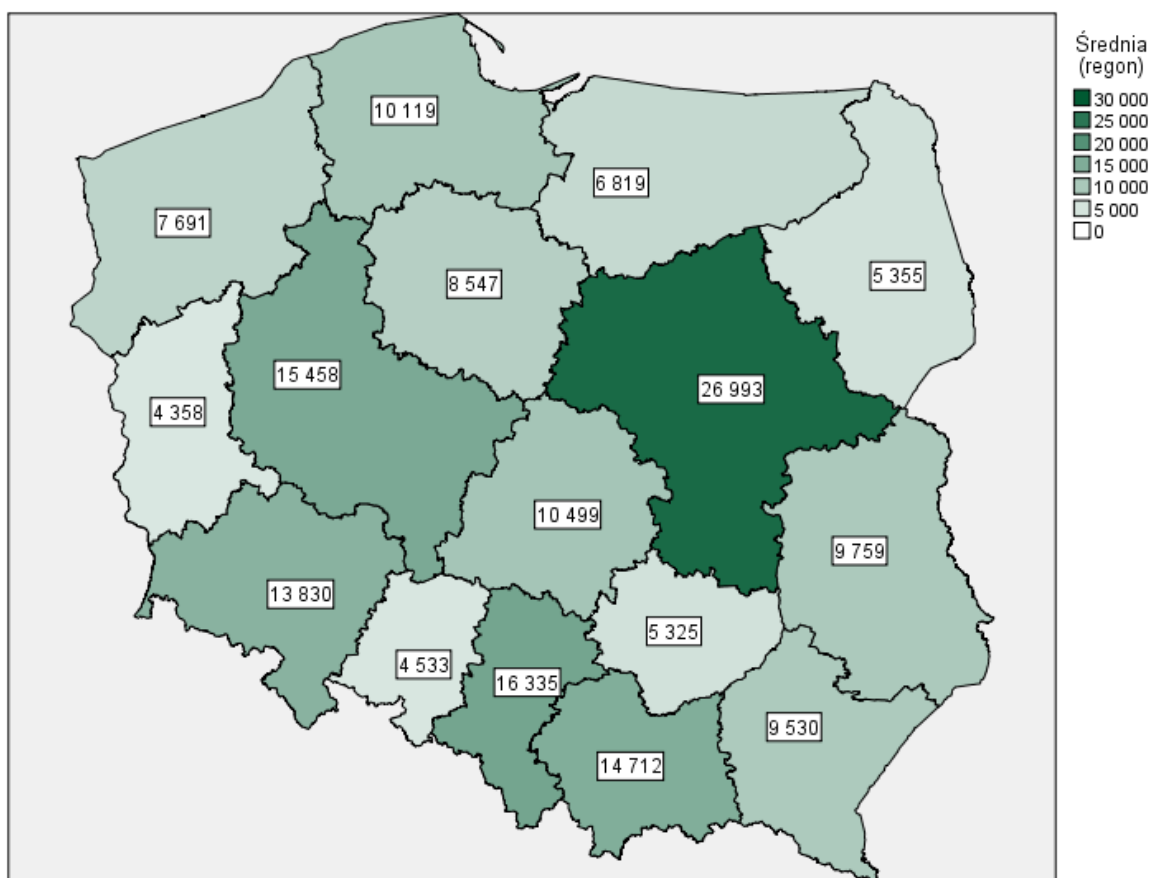

Źródło: opracowanie własne na podstawie zaktualizowanych informacji udostępnionych DPP w MRPiPS przez Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Resortu Ministerstwa Sprawiedliwości.

Z diagnozy trzeciego sektora wynika, iż zgodnie z Krajowym Rejestrem Sądowym w 2014 r. zarejestrowano około 104 tys. podmiotów. Dynamika powstawania organizacji pozarządowych w Polsce jest rosnąca, zarówno liczba stowarzyszeń, jak i fundacji sukcesywnie rośnie. W stosunku do roku poprzedniego liczba stowarzyszeń w 2014 r. wzrosła o 3%, a liczba fundacji o 11 %.

O heterogeniczności trzeciego sektora w Polsce świadczy nie tylko forma prawna tworzących go podmiotów, ale także ich rozmieszczenie terytorialne.

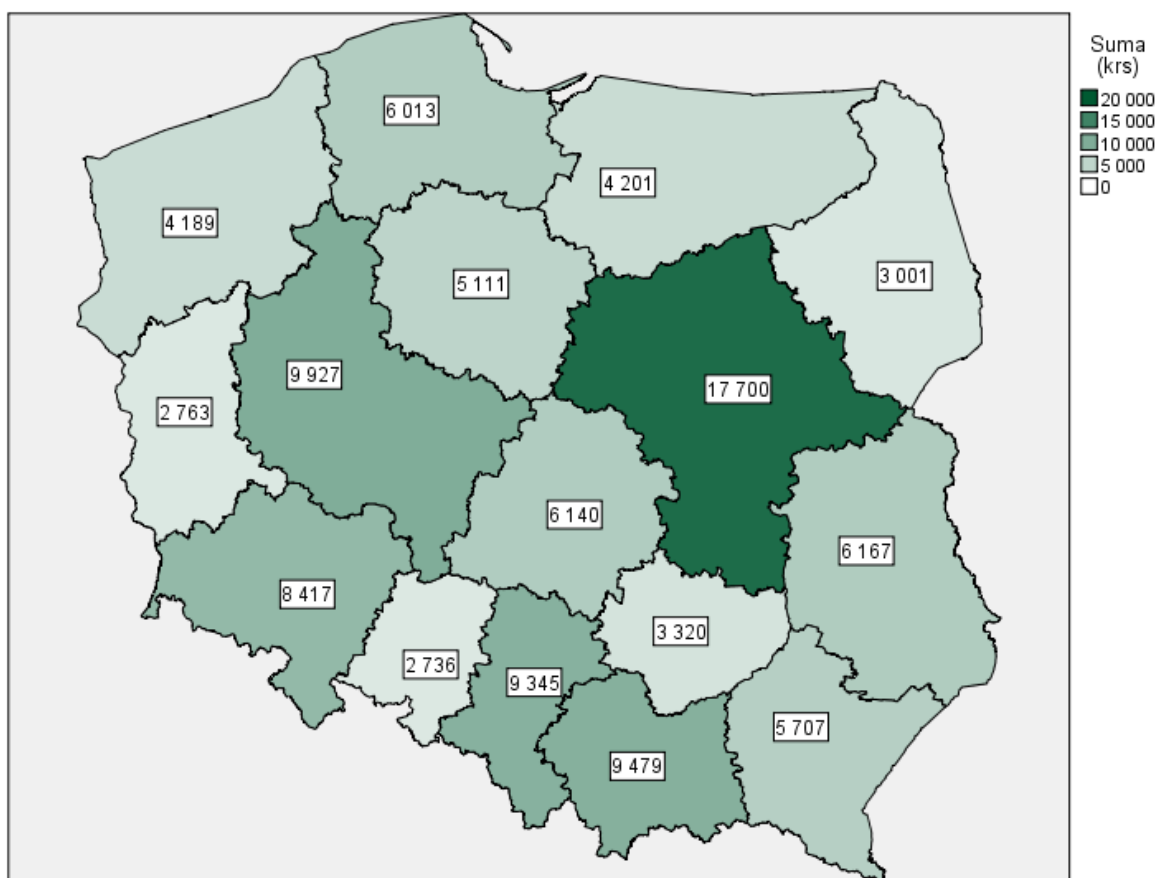
Mapa 1. Liczba organizacji pozarządowych stan na dzień 31.12.2014 r. w podziale na województwa według rejestru REGON

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych DPP w MRPiPS Społecznej przez Departament Informacji Głównego Urzędu Statystycznego.

Spośród wszystkich organizacji pozarządowych zarejestrowanych w 2014 r. w rejestrze REGON, najwięcej – 26 993 zlokalizowanych było w województwie mazowieckim. Pod względem liczebności funkcjonujących organizacji III sektora za województwem mazowieckim znalazły się kolejno: województwo śląskie (16 335), wielkopolskie (15 458) oraz małopolskie (14 712). Natomiast wśród województw z najmniejszą liczbą zarejestrowanych organizacji należy wymienić województwo lubuskie (4 358) oraz województwo opolskie (4 533).

Mapa 2. Liczba organizacji pozarządowych stan na dzień 31.12.2014 r. w podziale na województwa według rejestru KRS

Źródło: opracowanie własne na podstawie zaktualizowanych informacji udostępnionych DPP w MRPiPS przez Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Resortu Ministerstwa Sprawiedliwości.

Spośród wszystkich organizacji pozarządowych zarejestrowanych w 2014 r. w rejestrze KRS, najwięcej – 17 700 zlokalizowanych było w województwie mazowieckim. Pod względem liczebności funkcjonujących organizacji III sektora za województwem mazowieckim znalazły się kolejno: województwo wielkopolskie (9 927), małopolskie (9 479) oraz śląskie (9 345). Natomiast wśród województw z najmniejszą liczbą zarejestrowanych organizacji należy wymienić województwo lubuskie (2 763) oraz województwo opolskie (2 736).

1.2 Dziedziny działalności organizacji pozarządowych.

Według badania SOF-1 z 2012 r.⁵ najważniejsze dziedziny działalności statutowej fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych to⁶:

- sport, turystyka, rekreacja, hobby – tę dziedzinę wskazywało 30% podmiotów,
- ratownictwo – 18%,
- kultura i sztuka – 11%,
- edukacja i wychowanie oraz działalność naukowo-badawcza – 9%,
- pomoc społeczna i humanitarna – 8%,
- ochrona zdrowia – 4%,
- rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym – 4%,
- łowiectwo (koła łowieckie) – 3%,
- ochrona środowiska – 2%,
- wsparcie trzeciego sektora – 2%,
- prawo i jego ochrona, prawa człowieka – 2%,
- rynek pracy, aktywizacja zawodowa – 1%,
- działalność międzynarodowa – 1%.

Główne dziedziny działalności organizacji pozarządowych są również wskazywane w badaniu Stowarzyszenia Klon/Jawor: *Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce w 2015 roku.*⁷ Według badania Stowarzyszenia główne dziedziny działalności organizacji pozarządowych to:

- sport, turystyka, rekreacja – 34% podmiotów,
- edukacja i wychowanie – 15% podmiotów,
- kultura i sztuka – 13% podmiotów,
- ochrona zdrowia – 7% podmiotów,
- usługi społeczne, pomoc społeczna, humanitarna, ratownictwo – 7% podmiotów,
- rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym – 6 % podmiotów.

⁵ Na podstawie informacji przekazanych przez Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Warunków Życia oraz Urząd Statystyczny w Krakowie (wstępne wyniki badania SOF-1, 2014).

⁶ Klasyfikacja dziedzin i pól działalności statutowej organizacji pozarządowych zastosowana w badaniu SOF-1 2012 spójna z Międzynarodową Klasyfikacją Działalności Organizacji Non-Profit (INCPO).

⁷ Na podstawie raportu Stowarzyszenia Klon/Jawor, *Życie codzienne organizacji pozarządowych w Polsce 2015*, Warszawa 2015.

2. Organizacja pożytku publicznego jako kwalifikowana kategoria organizacji pozarządowej

2.1 Podstawowe pojęcia

Organizacją pożytku publicznego może być organizacja pozarządowa, osoba prawna i jednostka organizacyjna działająca na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego. Podmioty takie jak spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2014 r. poz. 715, z późn. zm.), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników również mogą być organizacjami pożytku publicznego.

Ww. podmioty, aby uzyskać status organizacji pożytku publicznego muszą spełniać łącznie następujące wymagania:

- prowadzić nieprzerwanie przez co najmniej 2 lata działalność pożytku publicznego w sferach określonych w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na rzecz ogółu społeczności, lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa;
- nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznaczać na działalność pożytku publicznego;
- posiadać statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru;
- posiadać statut, w którym przewidziane są ograniczenia dotyczące wykorzystywania majątku organizacji oraz dokonywania zakupów od podmiotów związanych z członkami organizacji;
- wpisanie ww. podmiotu do KRS lub wpisanie do KRS informacji o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 20 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na zasadach i w trybie określonych w ustawie

z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1142, z późn. zm.);

- sporządzać roczne sprawozdanie merytoryczne ze swojej działalności oraz podawać je do publicznej wiadomości sposobem umożliwiającym zapoznanie się z tym sprawozdaniem przez zainteresowane podmioty;
- sporządzać i ogłaszać roczne sprawozdanie finansowe także wówczas, gdy obowiązek jego sporządzenia oraz ogłoszenia nie wynika z przepisów o rachunkowości,
- zamieszczać zatwierdzone wyżej wymienione sprawozdania na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego,
- prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego (dotyczy organizacji pożytku publicznego prowadzących działalność gospodarczą).

2.2 Prawa i obowiązki organizacji pożytku publicznego.

Uprawnienia organizacji pożytku publicznego:

- **zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych** - zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 6c ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 851, z późn. zm.) wolne od podatku są dochody organizacji pożytku publicznego, o których mowa w przepisach o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - w części przeznaczonych na działalność statutową, z wyłączeniem działalności gospodarczej. Zwolnienie to ma zastosowanie, jeżeli dochód jest przeznaczony i - bez względu na termin - wydatkowany na ww. działalność statutową, w tym także na nabycie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych służących bezpośrednio realizacji tych celów oraz na opłacenie podatków niestanowiących kosztu uzyskania przychodów (z zastrzeżeniem ust. 1 pkt 5a);
- **zwolnienie od podatku od nieruchomości** - na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 849, z późn. zm.) zwolnione od podatku od nieruchomości są nieruchomości lub ich części zajęte na prowadzenie

nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego. Natomiast wysokość stawek podatku od nieruchomości, na nieruchomości zajęte przez organizacje pożytku publicznego na prowadzenie odpłatnej działalności statutowej, nie może być wyższa niż 0,30 zł od 1 m² powierzchni - w przypadku gruntów i 5,82 zł od 1 m² powierzchni użytkowej - w przypadku budynków lub ich części (art. 5 ust. 1 pkt 1c i 2e tej ustawy⁸);

- **zwolnienie od opłaty skarbowej** – dotyczy organizacji pożytku publicznego, które dokonują zgłoszenia lub składają wniosek o dokonanie czynności urzędowej albo wniosek o wydanie zaświadczenia lub zezwolenia - wyłącznie w związku z nieodpłatną działalnością pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (art. 7 pkt 4 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 783, z późn. zm.);
- **zwolnienie od opłat sądowych** - na podstawie art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1025, z późn. zm.), nie mają obowiązku uiszczania opłat organizacje pożytku publicznego działające na podstawie przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spraw dotyczących prowadzonej przez te organizacje działalności gospodarczej. Dodatkowo, zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt 7 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nie pobiera się opłat od wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego organizacji społecznych oraz kościołów i związków wyznaniowych ubiegających się o status organizacji pożytku publicznego.
- **zwolnienie od podatku od czynności cywilnoprawnych** - zwolnione są organizacje pożytku publicznego, ale tylko wtedy gdy dokonana czynność cywilnoprawna dotyczy nieodpłatnej działalności pożytku publicznego (art. 8 pkt 2a ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 626, z późn. zm.);

⁸ Zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Finansów z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie górnych stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych w 2015 r. (M.P. z 2014 r. poz. 718) przedmiotowe kwoty od 1 stycznia 2015 r. wynoszą odpowiednio: 0,47 zł od 1 m² powierzchni - w przypadku gruntów i 7,68 zł od 1 m² powierzchni użytkowej

- **zwolnienia z podatku VAT** – zwolnieniu podlega dostawa towarów w formie darowizny, której przedmiotem są produkty spożywcze, z wyjątkiem napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 1,2% oraz napojów alkoholowych będących mieszaniną piwa i napojów bezalkoholowych, w których zawartość alkoholu przekracza 0,5%, jeżeli są one przekazywane na rzecz organizacji pożytku publicznego z przeznaczeniem na cele działalności charytatywnej prowadzonej przez tę organizację. Zwolnienie stosuje się pod warunkiem posiadania przez dokonującego dostawy towarów dokumentacji potwierdzającej dokonanie dostawy na rzecz organizacji pożytku publicznego, z przeznaczeniem wyłącznie na cele działalności charytatywnej prowadzonej przez tę organizację.
- **możliwość przekazywania 1% podatku dochodowego przez osoby fizyczne na rzecz organizacji pożytku publicznego** - w myśl art. 27 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych przekazują 1% podatku obliczonego zgodnie z przepisami podatkowymi, w szczególności art. 45c ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.), na rzecz wybranej przez siebie organizacji pożytku publicznego. Otrzymane przez organizację pożytku publicznego środki finansowe pochodzące z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych mogą być wykorzystane wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego.
- **poborowi mogą odbywać służbę zastępczą w organizacjach pożytku publicznego** - Kwestia ta jest uregulowana w art. 25 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która odsyła do przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o służbie zastępczej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1027, z późn. zm.). Należy pamiętać, że odbycie służby zastępczej jest możliwe wyłącznie w ramach działalności statutowej organizacji pożytku publicznego (wyłączenie działalności gospodarczej), ponieważ służba zastępcza polega na wykonywaniu prac na rzecz ochrony środowiska, ochrony przeciwpożarowej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, opieki nad osobami niepełnosprawnymi albo bezdomnymi oraz na rzecz administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości.

Jednakże, na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 161, poz. 1278) z dniem 1 stycznia 2010 r. zawieszono obowiązek odbywania zasadniczej służby wojskowej, a tym samym obowiązek odbywania służby zastępczej. Należy jednak podkreślić, iż zgodnie z art. 55 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r. poz. 827, z późn. zm.) w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa Państwa, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa termin rozpoczęcia i okres trwania obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej (tym samym służby zastępczej) przez osoby podlegające temu obowiązkowi, a także przeszkolenia wojskowego przez absolwentów szkół wyższych. W ww. okresie zastosowanie będą miały również przepisy dotyczące służby zastępczej w zakresie kierowania do odbycia służby zastępczej oraz jej odbywania, określone w ustawie o służbie zastępczej;

- **możliwość nieodpłatnego informowania o działalności dla organizacji pożytku publicznego** - zgodnie z art. 23a ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1531, z późn. zm.) jednostki publicznej radiofonii i telewizji stwarzają organizacjom pożytku publicznego możliwość nieodpłatnego informowania o prowadzonej przez te organizacje działalności nieodpłatnej. Szczegółowe rozwiązania w przedmiotowym zakresie określa rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie trybu postępowania związanego z nieodpłatnym informowaniem w programach jednostek publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej przez organizacje pożytku publicznego nieodpłatnej działalności pożytku publicznego (Dz. U. z 2014 r. poz. 283, z późn. zm.);
- **uprawnienia w zakresie gospodarki nieruchomościami** - zgodnie z art. 59 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774, z późn. zm.) minister właściwy do spraw Skarbu Państwa może dokonać darowizny nieruchomości z zasobu Skarbu Państwa na rzecz organizacji pożytku publicznego na jej cele statutowe. Dodatkowo, w myśl art. 37 ust. 4a ustawy, umowy użytkowania, najmu lub dzierżawy na

czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony zawiera się w drodze bezprzetargowej, jeżeli użytkownikiem, najemcą lub dzierżawcą nieruchomości jest organizacja pożytku publicznego;

- **uprawnienia w przedmiocie działalności w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach** – zgodnie z art. 7 ust. 1b ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 612, z późn. zm.), loterie fantowe oraz gry bingo fantowe w których wartość puli wygranych jest wyższa od kwoty bazowej, o której mowa w art. 70 (kwota bazowa dla danego roku kalendarzowego jest równa kwocie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego w obwieszczeniu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Głównego Urzędu Statystycznego), oraz nie przekracza piętnastokrotności tej kwoty, mogą być urządzane przez organizację pożytku publicznego po dokonaniu ich zgłoszenia. Zgłoszenia dokonuje się nie później niż 30 dni przed dniem rozpoczęcia tej loterii lub gry. Łączna wartość puli wygranych w loteriach fantowych lub w grze bingo fantowe organizowanych przez organizację pożytku publicznego w oparciu o zgłoszenia, nie może przekroczyć w ciągu roku kalendarzowego trzydziestokrotności kwoty bazowej, o której mowa w art. 70.

Mówiąc o uprawnieniach organizacji pożytku publicznego należy pamiętać, że mogą one na takich samych zasadach, jak organizacje pozarządowe i pozostałe podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego - nie posiadające tego statusu, korzystać ze świadczeń wolontariuszy i otrzymywać dotacje na zlecone zadanie publiczne.

Obowiązki organizacji pożytku publicznego

Zgodnie z art. 28 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nad działalnością organizacji pożytku publicznego w zakresie uprawnień, obowiązków i wymogów wynikających z ustawy o działalności pożytku publicznego nadzór sprawuje minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego (Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej). Po przedstawieniu uprawnień dla organizacji pożytku publicznego wynikających

z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustaw szczególnych w dalszej kolejności powinno się wskazać obowiązki, do których stosowania są zobligowane ww. podmioty:

- **obowiązek sprawozdawczy** – zgodnie z art. 23 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, organizacja pożytku publicznego ma obowiązek sporządzenia i podania do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający zapoznanie się z tym sprawozdaniem przez zainteresowane podmioty, w tym poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej, zatwierdzonego sprawozdania finansowego i sprawozdania merytorycznego ze swojej działalności za dany rok obrotowy. Przedmiotowe sprawozdania organizacja zamieszcza na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. W zależności od ustalonego roku obrotowego, należy złożyć roczne sprawozdanie merytoryczne z działalności organizacji pożytku publicznego za dany rok obrotowy do dnia 15 lipca roku następującego po roku obrotowym (jeśli rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym), natomiast w przypadku wskazanym w art. 23 ust. 6b ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, tzn. niepokrywania się roku obrotowego z rokiem kalendarzowym, ww. sprawozdanie merytoryczne należy złożyć w terminie do dnia 30 listopada roku następującego po roku, za który jest składane sprawozdanie finansowe i sprawozdanie merytoryczne. Dla rocznego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego sporządzanego za rok obrotowy 2013 i następne właściwy jest wzór zawarty w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2013 r. *w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego.*;
- **obowiązek w zakresie udzielania wyjaśnień na wezwania ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego** – zgodnie z art. 33a ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w przypadku naruszenia obowiązków w zakresie sprawozdawczości, w szczególności niezamieszczenia na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w terminie sprawozdania finansowego

i merytorycznego, lub zamieszczenia sprawozdań niekompletnych, lub budzących wątpliwości co do prawidłowości działalności organizacji pożytku publicznego, wzywa organizację pożytku publicznego do zaniechania naruszeń oraz przedstawienia niezbędnych wyjaśnień;

- **obowiązki związane z kontrolą ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego** – szczegółowo kwestie związane z kontrolą organizacji pożytku publicznego, w tym obowiązki i uprawnienia ww. podmiotów w tym zakresie, omawia rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie przeprowadzania kontroli organizacji pożytku publicznego (Dz. U. z 2010 r., nr 173, poz. 1172). Kontrolujący może żądać od członka organu zarządzającego uprawnionego do reprezentowania kontrolowanej organizacji pożytku publicznego lub osoby przez niego upoważnionej, udostępnienia niezbędnych do przeprowadzenia kontroli dokumentów oraz zestawień lub obliczeń opartych na tych dokumentach. W uzasadnionych przypadkach kontrolujący może przeprowadzić oględziny. Oględziny przeprowadza się w obecności członka organu zarządzającego, a w przypadku jego nieobecności - osoby przez niego upoważnionej. Członek organu zarządzającego, osoba przez niego upoważniona lub osoba zatrudniona w kontrolowanej organizacji pożytku publicznego udzielają, w wyznaczonym przez kontrolującego terminie, wyjaśnień ustnych lub pisemnych w sprawach dotyczących przedmiotu kontroli. Po przekazaniu wystąpienia pokontrolnego ww. osoby, w terminie określonym w wystąpieniu, informują ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, a w przypadku powierzenia przeprowadzenia kontroli ministrowi właściwemu ze względu na przedmiot działalności organizacji pożytku publicznego albo wojewodzie - tego ministra albo wojewodę, o sposobie usunięcia uchybień oraz wykonania zaleceń pokontrolnych, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

3. Charakterystyka organizacji pożytku publicznego (OPP)

3.1 Liczba oraz zróżnicowanie regionalne organizacji pożytku publicznego.

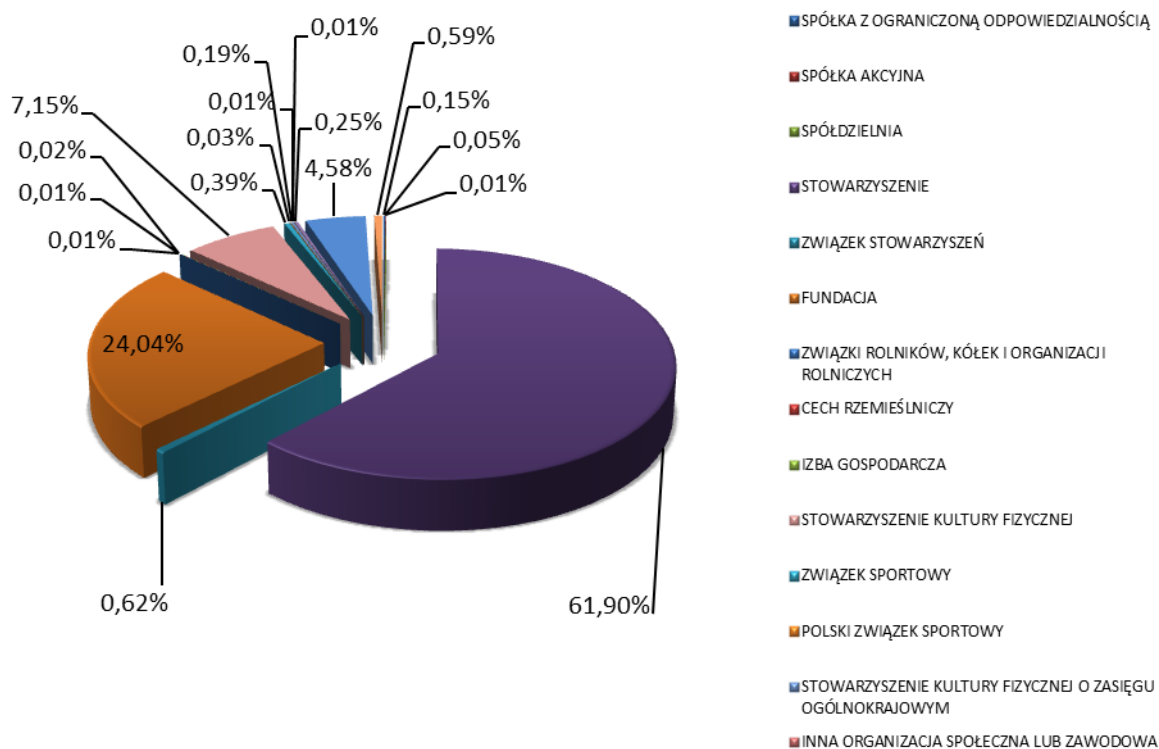
Ogółem na koniec 2014 r. w KRS zarejestrowanych było 8 887 organizacji pożytku publicznego. Wśród nich dominowały podmioty posiadające formę prawną stowarzyszeń, fundacji, stowarzyszeń kultury fizycznej oraz kościelnych osób prawnych będących organizacjami pożytku publicznego

Tabela 1. Liczba organizacji pożytku publicznego w podziale na formę prawną według rejestru KRS (stan na 31.12.2014 r.)

forma prawna opp	liczba opp	procent
STOWARZYSZENIE	5501	61,90%
FUNDACJA	2136	24,04%
STOWARZYSZENIE KULTURY FIZYCZNEJ	635	7,15%
KOŚCIELNA OSOBA PRAWNA BĘDĄCA ORGANIZACJĄ POŻYTKU PUBLICZNEGO	407	4,58%
ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ	55	0,62%
NIE POSIADAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ INSTYTUCJA KOŚCIELNA BĘDĄCA ORGANIZACJĄ POŻYTKU PUBLICZNEGO	52	0,59%
ZWIĄZEK SPORTOWY	35	0,39%
NIE POSIADAJĄCA OSOBOWOŚCI PRAWNEJ ORGANIZACJA POŻYTKU PUBLICZNEGO	22	0,25%
STOWARZYSZENIE KULTURY FIZYCZNEJ O ZASIĘGU OGÓLNOKRAJOWYM	17	0,19%
SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	13	0,15%
SPÓŁKA AKCYJNA	4	0,05%
POLSKI ZWIĄZEK SPORTOWY	3	0,03%
IZBA GOSPODARCZA	2	0,02%
SPÓŁDZIELNIA	1	0,01%
ZWIĄZKI ROLNIKÓW, KÓŁEK I ORGANIZACJI ROLNICZYCH	1	0,01%
CECH RZEMIEŚLNICZY	1	0,01%
INNA ORGANIZACJA SPOŁECZNA LUB ZAWODOWA	1	0,01%
INNA ORGANIZACJA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH	1	0,01%

Źródło: opracowanie własne na podstawie zaktualizowanych informacji udostępnionych DPP w MRPiPS przez Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Resortu Ministerstwa Sprawiedliwości.

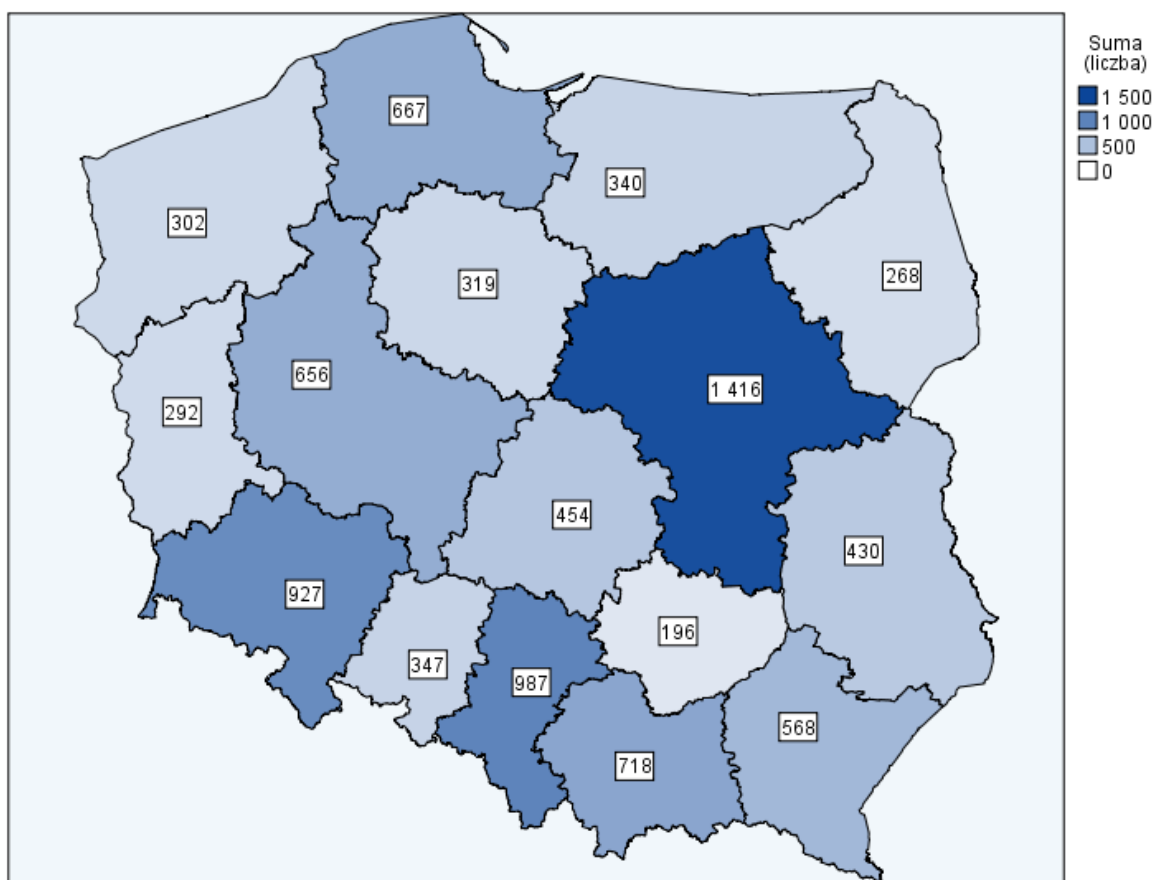
Wykres 4. Liczba organizacji pożytku publicznego w podziale na formę prawną według rejestru KRS (stan na dzień 31.12.2014 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie zaktualizowanych informacji udostępnionych DPP w MRPiPS przez Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Resortu Ministerstwa Sprawiedliwości.

W analizowanym okresie 2004–2014 obserwuje się stały wzrost liczby wszystkich organizacji pożytku publicznego w Polsce. W roku 2004 zarejestrowanych było 2 167 organizacji pożytku publicznego, w 2014 r. 8 887 organizacji pożytku publicznego, w związku z czym przez lat dziesięć liczba organizacji pożytku publicznego zwiększyła się czterokrotnie.

Mapa 3. Liczba organizacji pożytku publicznego stan na dzień 31.12.2014 r. w podziale na województwa według rejestru KRS

Źródło: opracowanie własne na podstawie zaktualizowanych informacji udostępnionych DPP w MRPiPS przez Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Resortu Ministerstwa Sprawiedliwości.

Spośród wszystkich organizacji pożytku publicznego zarejestrowanych w 2014 r. w rejestrze KRS, najwięcej – 1 416 zlokalizowanych było w województwie mazowieckim. Pod względem liczebności organizacji pożytku publicznego za województwem mazowieckim znalazły się kolejno: województwo śląskie (987), dolnośląskie (927) oraz małopolskie (718). Natomiast wśród województw z najmniejszą liczbą posiadających status organizacji pożytku publicznego należy wymienić województwo podlaskie (268) oraz województwo świętokrzyskie (196).

3.2 Sfery działalności organizacji pożytku publicznego.

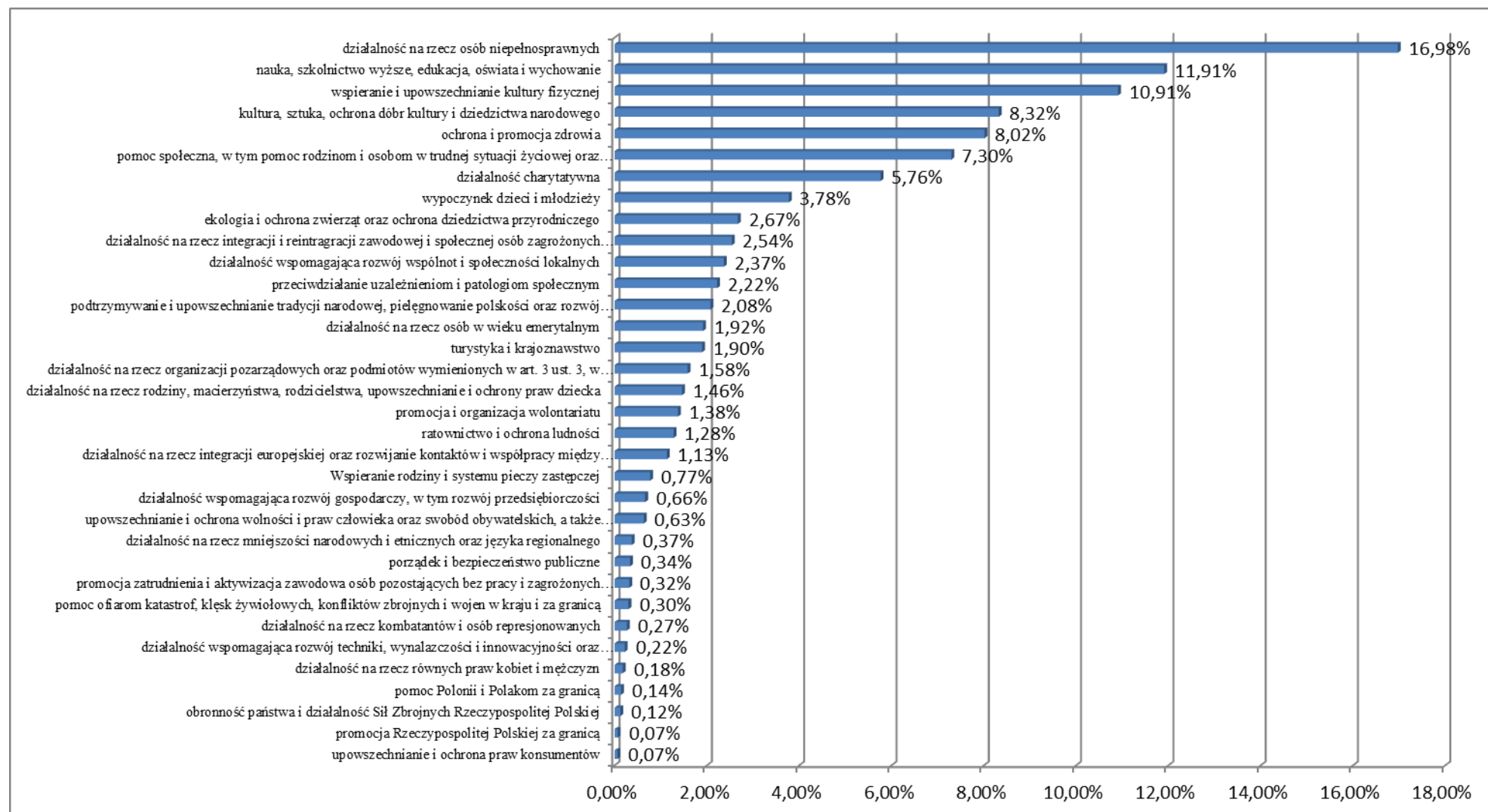
Na podstawie analizy sprawozdań merytorycznych zamieszczonych w 2014 r. na stronie internetowej ministra właściwego ds. zabezpieczenie społeczne (www.pozytek.gov.pl), organizacje pożytku publicznego wskazują za główne sfery swojej działalności:

Tabela 2. Sfery działalności organizacji pożytku publicznego w 2014 r.

Sfera	liczba wskazań
działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	2863
nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie	2009
wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	1840
kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	1404
ochrona i promocja zdrowia	1352
pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób	1231
działalność charytatywna	972
wypoczynek dzieci i młodzieży	637
ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego	451
działalność na rzecz integracji i reintracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	429
działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	400
przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	375
podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	351
działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	324
turystyka i krajoznawstwo	320
działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt. 1-32	267
działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechnianie i ochrony praw dziecka	247
promocja i organizacja wolontariatu	232
ratownictwo i ochrona ludności	216
działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami	191
Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	130
działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości	112
upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji	107
działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego	63
porządek i bezpieczeństwo publiczne	57
promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy	54
pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą	51
działalność na rzecz kombatanów i osób represjonowanych	45

działalność wspomagająca rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej	37
działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn	30
pomoc Polonii i Polakom za granicą	24
obronność państwa i działalność Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej	21
promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą	12
upowszechnianie i ochrona praw konsumentów	11

Wykres 5. Sfery działalności organizacji pożytku publicznego w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozytek.gov.pl

Na podstawie powyższych danych organizacje pożytku publicznego najczęściej prowadzą działalność pożytku publicznego w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym (16,98%), edukacji (11,91%) oraz kultury fizycznej (10,91%). Najmniejszym zainteresowaniem cieszą się sfery jakimi są promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą (0,07%) oraz upowszechnianie i obrona praw konsumentów (0,07%).

Według badania SOF-1 z 2012 r.⁹ najważniejsze dziedziny działalności organizacji pożytku publicznego to:

- pomoc społeczna i humanitarna – 25%,
- sport, turystyka, rekreacja, hobby – 20%,
- ochrona zdrowia – 14 %,
- kultura i sztuka – 13%,
- edukacja i wychowanie, badania naukowe – 13%,
- ratownictwo – 3%,
- ochrona środowiska – 3%,
- rozwój lokalny, społeczny i ekonomiczny – 2%,
- prawo i jego ochrona, prawa człowieka – 2%,
- wsparcie trzeciego sektora – 2%,
- rynek pracy, aktywizacja zawodowa – 1%.

3.3 Zestawienia i analizy wybranych danych dotyczących organizacji pożytku publicznego

Aktywa organizacji pożytku publicznego

Na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdań finansowych organizacji pożytku publicznego, zamieszczonych na stronie ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego (www.pozytek.gov.pl) w 2014 r. łączna suma aktywów organizacji pożytku publicznego w 2014 r. wyniosła 6,8 bln zł. Rozkład normalny wartości aktywów jest nienaturalny, w związku z występowaniem skrajnych przypadków (minimum – 80 862,02 zł), przy jednoczesnym występowaniu w zdecydowanej większości podobnych obserwacji.

⁹ Na podstawie publikacji „Trzeci sektor w Polsce” Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa 2014.

Tabela 3. Aktywa organizacji pożytku publicznego w 2014 r.

aktywa ogółem	6 868 061 098,72 zł
średnia	853 281,29 zł
mediana	28 936,47 zł
odchylenie standardowe	8 895 682,29 zł
minimum	-80 862,02 zł
maksimum	420 088 374,39 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozytek.gov.pl

Tabela 4. Zestawienie organizacji pożytku publicznego o najwyższych aktywach

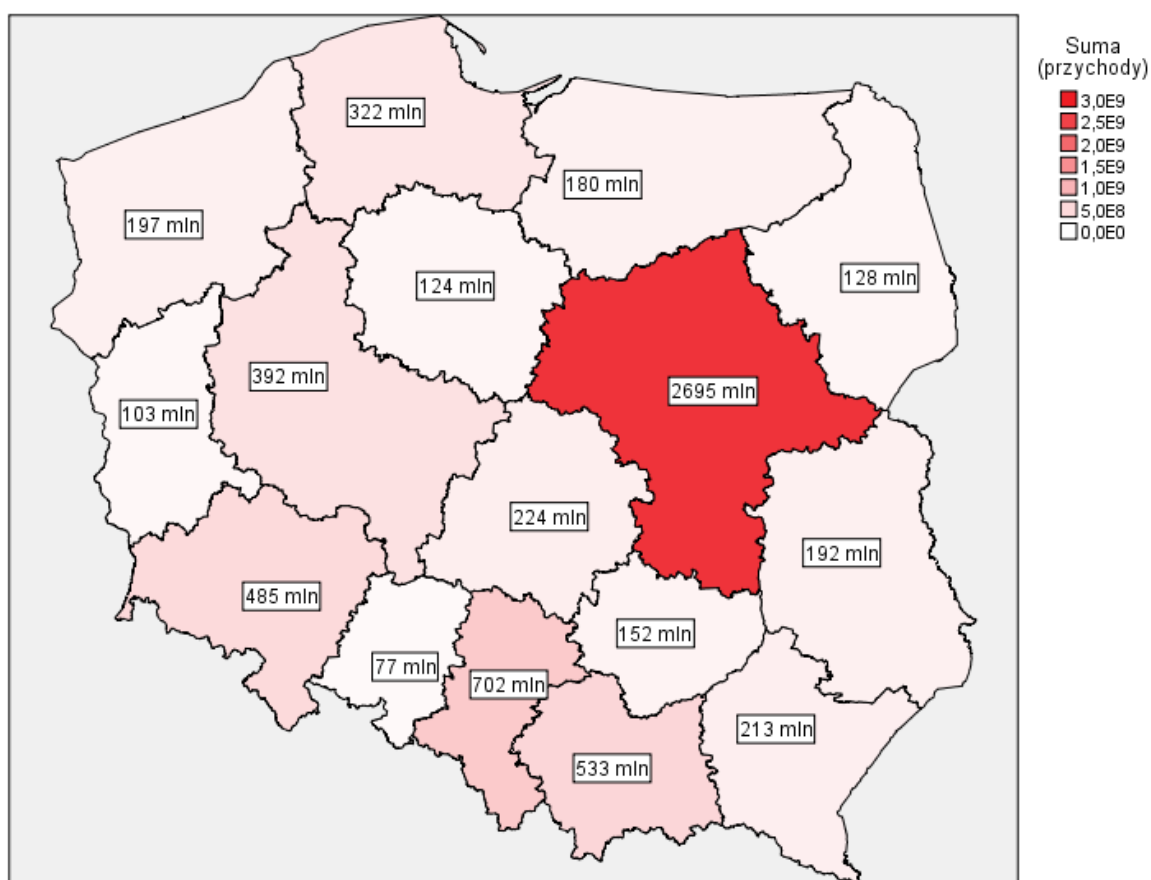
Lp.	KRS	Nazwa organizacji pożytku publicznego	aktywa
1.	0000097168	FUNDACJA WSPÓŁPRACY POLSKO-NIEMIECKIEJ	420 088 374,39 zł
2.	0000109744	FUNDACJA NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ	368 682 945,92 zł
3.	0000328383	FUNDACJA AUSCHWITZ-BIRKENAU	309 215 362,45 zł
4.	0000037904	FUNDACJA DZIECIOM "ZDAŻYĆ Z POMOCĄ"	232 780 303,39 zł
5.	0000101194	FUNDACJA IM. STEFANA BATOREGO	212 663 558,74 zł
6.	0000168096	KRAJOWA FUNDACJA MEDYCZNA	176 642 754,00 zł
7.	0000051026	"FUNDACJA IMIENIA STANISŁAWA KARŁOWSKIEGO"	89 282 724,93 zł
8.	0000198645	CARITAS POLSKA	86 905 229,30 zł
9.	0000086818	LIGA OBRONY KRAJU	86 045 835,31 zł
10.	0000030897	FUNDACJA WIELKA ORKIESTRA ŚWIĄTECZNEJ POMOCY	81 321 964,80 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozytek.gov.pl

Przychody organizacji pożytku publicznego

W oparciu o dane uzyskane ze sprawozdań merytorycznych organizacji pożytku publicznego, zamieszczonych na stronie ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego (www.pozytek.gov.pl) w 2014 r. łączna suma przychodów opp wynosiła 6 718,8 mln zł. W tym 4 024,8 mln zł stanowią przychody z działalności nieodpłatnej pożytku publicznego. Najwyższe przychody uzyskały organizacje pożytku publicznego zarejestrowane na terenie województwa mazowieckiego (2 695 mln), najniższe zaś w województwie opolskim (77 mln). (Patrz Mapa 4).

Mapa 4. Przychody organizacji pożytku publicznego w 2014 r. w podziale na województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozYTEK.gov.pl

Tabela 5. Zestawienie organizacji pożytku publicznego o najwyższych przychodach ogółem

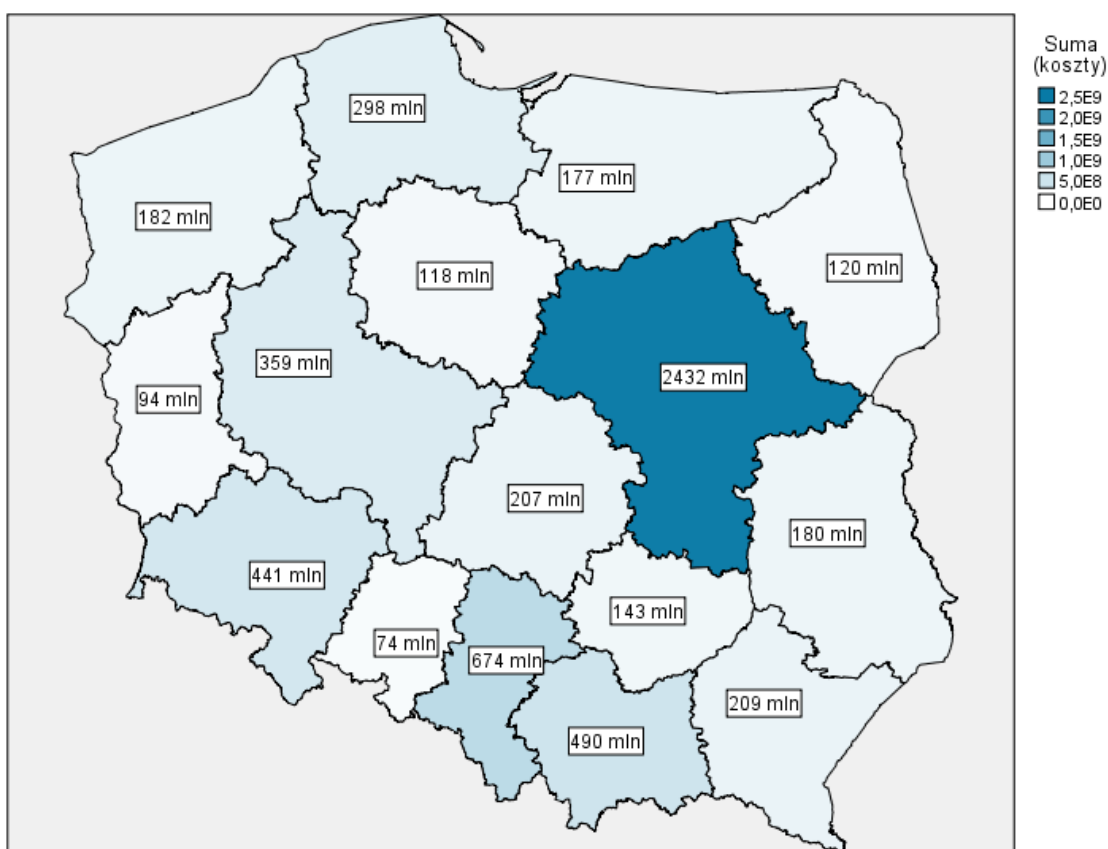
Lp.	KRS	Nazwa organizacji pożytku publicznego	przychody ogółem
1.	0000037904	FUNDACJA DZIECIOM "ZDAŻYĆ Z POMOCĄ"	165 925 881,47 zł
2.	0000116212	ZWIĄZEK OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	148 032 846,56 zł
3.	0000041349	POLSKI KOMITET POMOCY SPOŁECZNEJ	113 186 605,79 zł
4.	0000225587	POLSKI CZERWONY KRZYŻ	103 629 406,96 zł
5.	0000328383	FUNDACJA AUSCHWITZ-BIRKENAU	90 468 554,95 zł
6.	0000109744	FUNDACJA NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ	88 385 782,96 zł
7.	0000044175	STOWARZYSZENIE PRZYJACIOŁ SZKÓŁ KATOLICKICH	74 198 841,24 zł
8.	0000101194	FUNDACJA IM. STEFANA BATOREGO	69 706 475,07 zł
9.	0000030897	FUNDACJA WIELKA ORKIESTRA ŚWIĄTECZNEJ POMOCY	68 495 581,50 zł
10.	0000168096	KRAJOWA FUNDACJA MEDYCZNA	65 123 138,13 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozYTEK.gov.pl

Koszty organizacji pożytku publicznego

Dla porównania w 2014 r. łączna suma kosztów poniesionych przez organizacje pożytku publicznego wynosiła 6 202,7 mln zł. W tym 3 839,3 mln zł stanowią koszty z tytułu prowadzenia działalności nieodpłatnej pożytku publicznego. Najwyższe koszty poniesione zostały przez organizacje pożytku publicznego zarejestrowane na terenie województwa mazowieckiego (2 432 mln), najniższe zaś w województwie opolskim (74 mln). (Patrz Mapa 5).

Mapa 5. Koszty organizacji pożytku publicznego w 2014 r. w podziale na województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozytek.gov.pl

Tabela 6. Zestawienie organizacji pożytku publicznego o najwyższych kosztach ogółem

Lp.	KRS	Nazwa organizacji pożytku publicznego	koszty ogółem
1.	0000116212	ZWIĄZEK OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	146 250 109,04 zł
2.	0000037904	FUNDACJA DZIECIOM "ZDAŻYĆ Z POMOCĄ"	138 077 062,44 zł
3.	0000041349	POLSKI KOMITET POMOCY SPOŁECZNEJ	114 776 154,41 zł

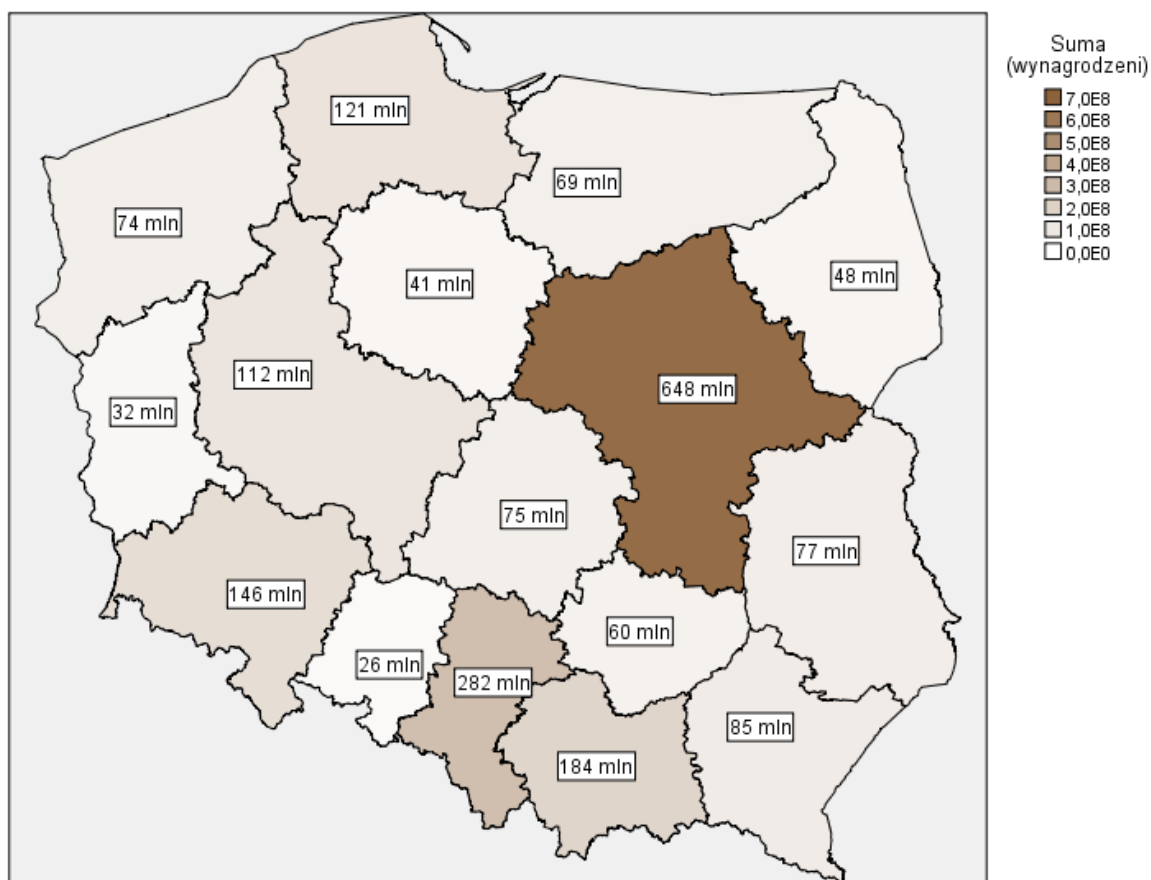
4.	0000225587	POLSKI CZERWONY KRZYŻ	106 887 074,31 zł
5.	0000109744	FUNDACJA NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ	104 757 917,22 zł
6.	0000044175	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ SZKÓŁ KATOLICKICH	74 474 019,52 zł
7.	0000101194	FUNDACJA IM. STEFANA BATOREGO	69 316 101,51 zł
8.	0000168096	KRAJOWA FUNDACJA MEDYCZNA	67 832 127,53 zł
9.	0000086818	LIGA OBRONY KRAJU	59 757 573,55 zł
10.	0000030897	FUNDACJA WIELKA ORKIESTRA ŚWIĄTECZNEJ POMOCY	53 753 273,13 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozytek.gov.pl

Wynagrodzenia organizacji pożytku publicznego

Łączna kwota wynagrodzeń organizacji pożytku publicznego prezentowana w części VI. *Wynagrodzenia w okresie sprawozdawczym pkt. 1. Łączna wynagrodzeń (brutto) wypłaconych w okresie sprawozdawczym* sprawozdania merytorycznego za 2014 r. wynosi 2 085,7 mln zł, z tytułu umów o pracę 1 465,1 mln zł oraz umów cywilnoprawnych 620,6 mln zł. Podobnie jak w przypadku przychodów i kosztów organizacji pożytku publicznego najwyższa suma wynagrodzeń została wypłacona w województwie mazowieckim (648 mln), najmniej w województwie opolskim (26 mln). (Patrz Mapa 6)

Mapa 6. Wynagrodzenia organizacji pożytku publicznego w 2014 r. w podziale na województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozytek.gov.pl

Tabela Zestawienie organizacji pożytku publicznego o najwyższych wynagrodzeniach ogółem

Lp.	KRS	Nazwa organizacji pożytku publicznego	wynagrodzenia ogółem
1.	0000225587	POLSKI CZERWONY KRZYŻ	67 834 710,78 zł
2.	0000041349	POLSKI KOMITET POMOCY SPOŁECZNEJ	60 039 680,48 zł
3.	0000044175	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ SZKÓŁ KATOLICKICH	55 472 943,43 zł
4.	0000054086	TOWARZYSTWO OPIEKI NAD OCIEMNIAŁYMI	22 936 682,92 zł
5.	0000198087	CARITAS DIECEZJI KIELECKIEJ	20 115 920,38 zł
6.	0000042049	POLSKI ZWIĄZEK NIEWIDOMYCH	18 343 140,94 zł
7.	0000086818	LIGA OBRONY KRAJU	18 092 949,31 zł
8.	0000091879	STOWARZYSZENIE "PRZYMIERZE RODZIN"	17 170 723,27 zł
9.	0000044866	FAMILIJNY POZNAŃ	16 405 633,33 zł
10.	0000116212	ZWIĄZEK OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	15 231 231,66 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozytek.gov.pl

4. Mechanizm 1% podatku dochodowego od osób fizycznych

4.1 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego

Od 1 stycznia 2004 r. wprowadzono do polskiego systemu podatkowego instytucję 1%. Podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych mogą w zeznaniu rocznym pomniejszyć należny podatek o kwotę przekazaną na rzecz organizacji pożytku publicznego (opp), jednak nie więcej niż do wysokości 1% należnego podatku.

Od 2008 r. (od rozliczeń za 2007 rok) na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.2006 nr 217, poz. 1588), zmianie uległ sposób przekazywania środków na rzecz opp. Podatnik nie musi sam dokonywać wpłaty na rachunek wybranej opp. W składanym zeznaniu wskazuje organizację, którą chce wesprzeć, podając jej numer KRS, a przekazania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych dokonują naczelnicy urzędów skarbowych.

Wniosek o przekazanie 1% należnego podatku jest integralną częścią zeznania podatkowego, w którym opodatkowanie następuje według¹⁰:

- skali podatkowej (PIT-36, PIT-37),
- 19% stawki podatku od dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz działów specjalnych produkcji rolnej (PIT-36L),
- 19% stawki podatku od dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia papierów wartościowych, pożyczonych papierów wartościowych (sprzedaż krótka), pochodnych instrumentów finansowych oraz realizacji praw z nich wynikających, udziałów w spółkach mających osobowość prawną lub z tytułu objęcia udziałów (akcji) w spółkach mających osobowość prawną albo wkładów w spółdzielniach w zamian za wkład niepieniężny w innej postaci niż przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część (PIT-38),
- 19% stawki podatku od dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia nieruchomości i praw majątkowych nabytych lub wybudowanych po dniu 31 grudnia 2008 r. (PIT-39),
- ryczału od przychodów ewidencjonowanych (PIT-28).

¹⁰ Źródło: opracowanie własne na podstawie „Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2014 r.” Ministerstwa Finansów

Zgodnie z corocznie publikowanymi danymi MF w 2014 r. 7 423 opp otrzymało środki z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych z zeznań podatkowych za 2013 rok. W 2013 r. liczba ta wyniosła 7110. Wzrost liczby podmiotów, które otrzymały środki z 1% podatku w 2014 r. w porównaniu do 2013 r. był na poziomie 4,2%.

4.2 Kwoty przekazanego 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na przestrzeni lat

Na przestrzeni lat zarówno liczba podatników przekazujących 1% podatku od osób fizycznych, jak i kwota przekazywana w ramach 1% podatku dochodowego od osób fizycznych sukcesywnie wzrastała. Na podstawie poniższych danych można zaobserwować, iż rok 2008 był przełomowym w ww. zakresie. Wynikiem takiego stanu mogło być wprowadzenie dwóch zmian w sposobie przekazywania 1% podatku na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.2006 nr 217, poz. 1588). Przede wszystkim poszerzono grupę podatników, którzy mogą wspierać opp 1% należnego podatku dochodowego, o:

- podatników opodatkowanych wg stawki 19% z pozarolniczej działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej,
- podatników opodatkowanych wg stawki 19% z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych.

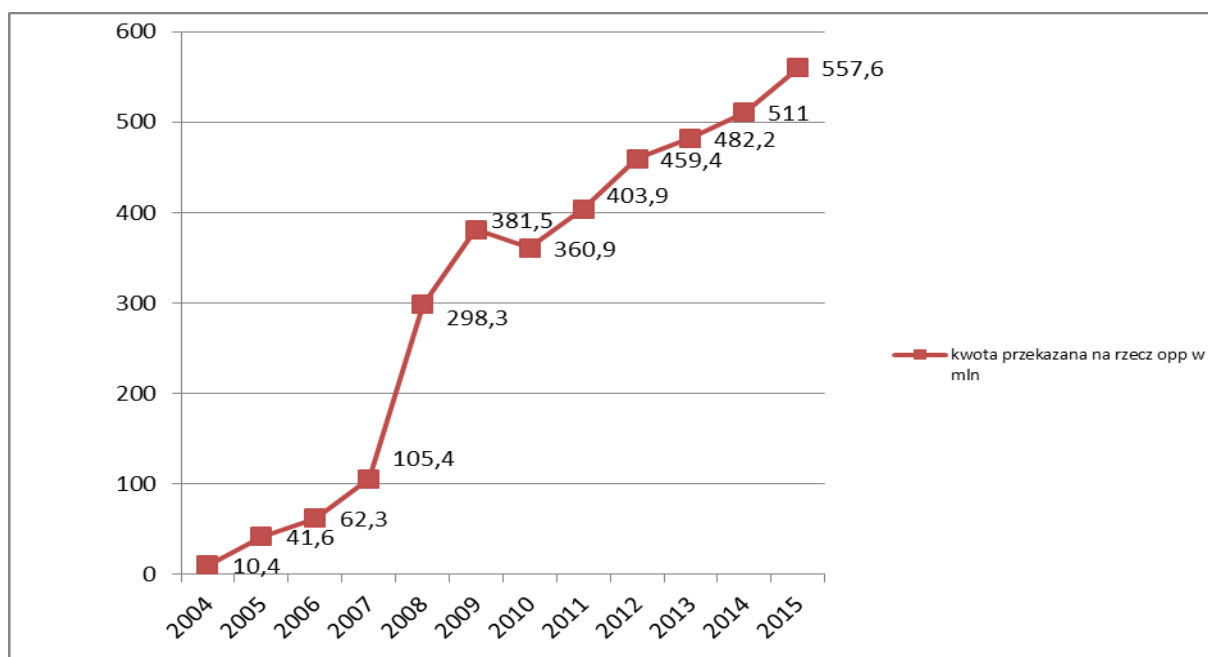
Druga przełomowa zmiana polega na tym, że podatnik nie musi sam dokonywać wpłaty na rachunek wybranej opp. W składanym zeznaniu wskazuje organizację, którą chce wesprzeć, podając jej nazwę i numer KRS, a 1% podatku przekazuje naczelnik urzędu skarbowego.

Tabela 7. Zestawienie liczby podatników przekazujących 1% podatku na rzecz opp wraz z kwota przekazana w latach 2004-2015 (w mln zł)

rok	liczba podatników przekazujących 1% podatku na rzecz opp	kwota przekazana na rzecz opp
2004	80 tys.	10,4 mln
2005	681 tys.	41,6 mln
2006	1 157 tys.	62,3 mln
2007	1 604 tys.	105,4 mln
2008	5 135 tys.	298,3 mln
2009	7 325 tys.	381,5 mln
2010	8 624 tys.	360,9 mln
2011	10 135 tys.	403,9 mln
2012	11 166 tys.	459,4 mln
2013	11 537 tys.	482,2 mln
2014	12 034 tys.	511,0 mln
2015	12 457 tys.	557,6 mln

Źródło: Dane pochodzące z „Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2014 r.” Ministerstwa Finansów

Wykres 6. Kwota przekazana na rzecz organizacji pożytku publicznego w latach 2004-2015 (w mln zł)

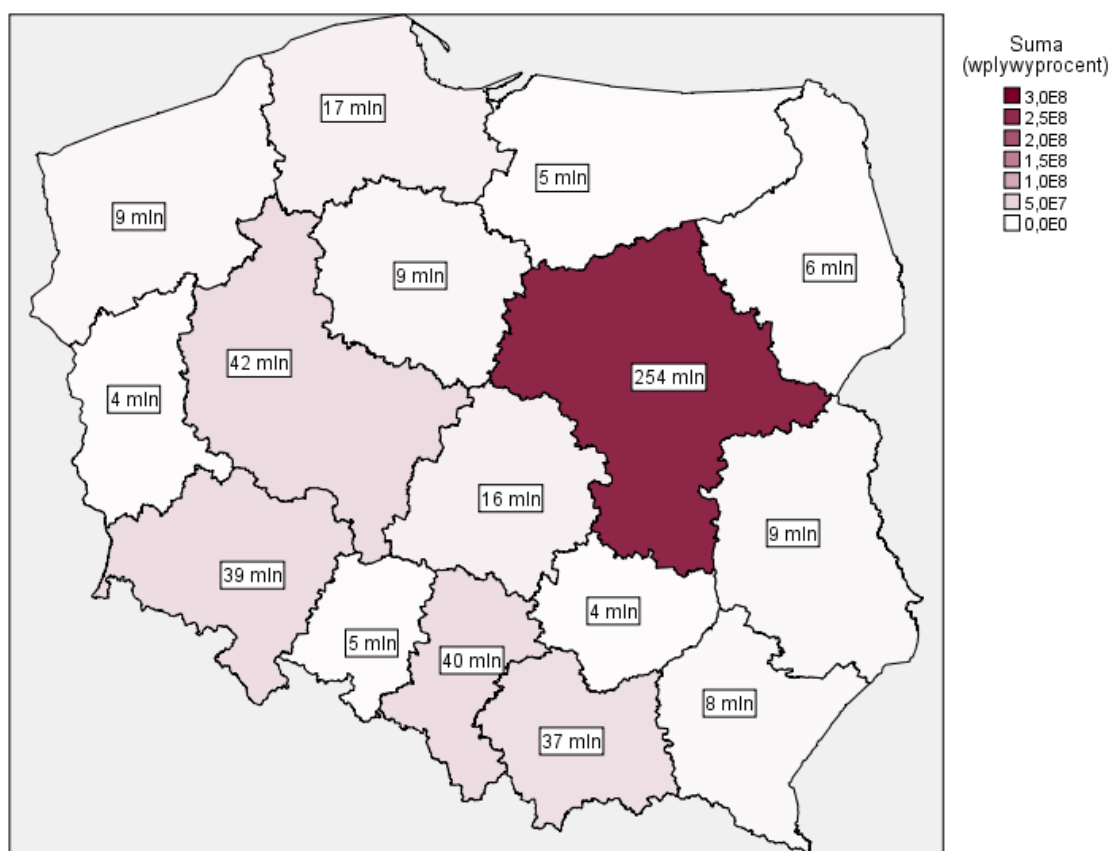

Źródło: Dane pochodzące z „Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia za 2014 r.” Ministerstwa Finansów

4.3 Zestawienie organizacji pożytku publicznego, które w 2014 r. otrzymały 1% podatku dochodowego od osób fizycznych

W celu porównania wysokości środków przekazanych w ramach 1% podatku dochodowego od osób fizycznych zaprezentowane zostały dane Ministerstwa Finansów (stan na 12 września 2014 r.) na łączną kwotę w 2014 r. – 511 mln zł oraz dane pozyskane ze sprawozdań merytorycznych organizacji pożytku publicznego zamieszczanych na stronie internetowej ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego (stan na 31 grudnia 2014 r.) na łączną kwotę w 2014 r. – 504 mln zł. Najwięcej środków pochodzących z 1% podatku dochodowego osób fizycznych zostało przekazanych w województwie mazowieckim (254 mln), najmniej w województwie lubuskim i świętokrzyskim (po 4 mln). (Patrz: Mapa nr 7 i Tabela nr 8 – Załącznik nr 1).

Mapa 7. Przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w 2014 r. w podziale na województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań merytorycznych zamieszczonych na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego MRPiPS www.pozYTEK.gov.pl

Tabela 8. Zestawienie organizacji pożytku publicznego, które w 2014 r. otrzymały i wydatkowały 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (Załącznik nr 1).